

SPRAWNOŚCI DOTYCZĄCE TERENOZNAWSTWA I TURYSTYKI

(wersja skierowana do pilotażu z dnia 03.08.2020 roku)

KARTOGRAF/ KARTOGRAFKA

Wskazówki dla drużynowego: brak.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Poruszając się w terenie, wyznacza kierunki świata. Z pomocą mapy (bez wsparcia GPS) pokonuje nieskomplikowane trasy.
1.	Wyznaczyłem/am kierunki świata w terenie z pomocą kompasu i elementów terenu.
2.	W czasie wędrówki w terenie zorientowałem/am mapę zgodnie z kierunkami świata.
3.	Zapamiętałem/am drogę przebytą w mieście i z pamięci wykonałem/am szkic drogi (plan ulic, przez które przechodziłem/am).
4.	W Imprezie Na Orientację (INO) prawidłowo przebyłem trasę z co najmniej 5 punktami kontrolnymi.
**	Sprawnie posługuje się mapami i planami. Porusza się w terenie, trafiając do celu przy pomocy mapy. Rysuje proste szkice sytuacyjne.
1.	Wyznaczyłem/am kierunki świata w terenie z pomocą zegarka i słońca.
2.	Narysowałem/am prosty szkic sytuacyjny na potrzeby gry lub rozplanowania obozowiska.
3.	Poznałem/am znaki topograficzne. Poprowadziłem/am zastęp/patrol w terenie leśnym, posługując się busolą i mapą. Dotarłem/am bezbłędnie do miejsca oznaczonego na mapie.
4.	Wyznaczałem/am azymuty za pomocą busoli. Prawidłowo przeszedłem/am trasę zapisaną za pomocą azymutów.
5.	W INO prawidłowo przebyłem z mapą trasę z co najmniej 8 punktami kontrolnymi.
***	Wykonuje szczegółowe plany i szkice. Do prac topograficznych wykorzystuje różne przyrządy.
1.	Wyznaczyłem/am kierunki świata w terenie z pomocą gwiazd oraz leśnych słupków oddziaływach.
2.	Przy pomocy busoli wykonałem/am szczegółowy plan obozu.
3.	Posługiwałem/am się różnymi rodzajami map: np. leśnymi, samochodowymi, turystycznymi. Trafiłem/am do odległego o kilka kilometrów obiektu, wykonując w czasie marszu szkic drogi z zastosowaniem właściwej skali.

4.	W działaniach topograficznych korzystałem/am z różnych przyrządów ułatwiających pracę (busola, krzywomierz, koraliki zliczające „pace count beads”, krokomierz, GPS, itp.)
5.	W INO prawidłowo przebyłem z mapą trasę z co najmniej 12 punktami kontrolnymi lub trasę „szwajcarki”.
****	Kreśli nowe i aktualizuje stare mapy i plany. Organizuje INO. Szkoli młodszych harcerzy.
1.	Wykreśliłem/am mapę wybranego terenu (lub zaktualizowałem/am starą mapę) na potrzeby obozu, gry terenowej, rajdu itp.
2.	Na podstawie archaicznej mapy (np. z lat 30. XX wieku) odnalazłem/am w terenie miejsca, które uległy zmianom (np. wgłębienie po wyschniętym oczku wodnym, miejsce po zarośniętej lasem drodze, pozostałości nieistniejących już zabudowań itp.).
3.	Dokonałem/am pomiaru terenu nadającego się na urządzenie obozu i wykonałem/am dokładny plan (lub inny plan przydatny do pełnienia służby).
4.	Przeprowadziłem/am dla młodszych harcerzy szkolenia z zakresu terenoznawstwa oparte na praktycznych ćwiczeniach i grach terenowych.
5.	Zorganizowałem/am imprezę na orientację, przygotowując trasę o długości co najmniej 5 kilometrów.

PRZEWODNIK/ PRZEWODNICZKA

Wskazówki dla drużynowego: Dodatkowo zachęcamy, aby przy okazji zdobywania sprawności realizować odznaki – Harcerską Odznakę Turystyczno-Krajoznawczą, a także odznaki PTTK.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Zna topografię i ciekawostki historyczne swojej dzielnicy/miejscowości.
1.	Doskonale znam swoją okolicę (np. miejscowość, dzielnicę). Wskazałem/am w terenie, jak dojść do wybranych ulic i charakterystycznych miejsc w mojej dzielnicy/miejscowości lub wskazałem/am je na mapie (np. ośrodek zdrowia, aptekę, pocztę, straż pożarną, posterunek policji, urząd gminy, bibliotekę, dom kultury, kino, dworzec).
2.	Wyszukałem/am ciekawostki historyczne o swojej dzielnicy/miejscowości w rozmowie ze starszą osobą lub w przewodniku lub Internecie. Dotarłem/em do opisywanych miejsc. Wyniki poszukiwań przedstawiłem/am swojemu zastępowi.
3.	Przeprowadziłem/am terenową zbiórkę zastępu na temat dzielnicy/miejscowości (uwzględniając zabytek historyczny, muzeum, osobliwość przyrodniczą itp.).
**	Pogłębia wiedzę na temat swojej miejscowości i przekazuje ją swojemu zastępowi.
1.	Ciekawie opowiedziałem swojemu zastępowi, skąd wzięta się nazwa rodzinnej miejscowości oraz przedstawiłem jej herb (jeśli miejscowość go posiada) i wyjaśniłem/am dlaczego tak wygląda.

2.	Poznałem/am kilka (6–10) obiektów swojej dzielnicy/miejscowości. Poznałem/am ich aktualne i dawne funkcje. Odwiedziłem je i zrobiłem/am zdjęcia.
3.	Wzięłem/wzięłam udział w miejscowym wydarzeniu (np. dniach miasta/dzielnicy). Zachęciłem do wspólnego udziału członków mojego zastępu/drużyny.
***	Zna najważniejsze miejsca i zabytki na terenie swojej dzielnicy/miejscowości. Potrafi o nich opowiedzieć.
1.	Nauczyłem/am się podstawowych zwrotów w języku angielskim, przydatnych do udzielania informacji zagranicznym turystom.
2.	Korzystając z różnych źródeł (np. internetowe mapy, rozkłady jazdy) oraz własnego doświadczenia, opracowałem na potrzeby przedsięwzięcia drużyny/zastępu odbywającego się na terenie mojej dzielnicy/miejscowości odpowiednio najkrótszą, najszybszą, najtańszą czy najwygodniejszą drogę we wskazane miejsce.
3.	Pogłębiłem/am wiedzę na temat co najmniej 10 wybranych obiektów w swojej dzielnicy/miejscowości. Poznałem/am kontekst historyczny ich powstania oraz zmian. Zorganizowałem/am dla zastępu/drużyny lub znajomych/rodziny wycieczkę/spacer po okolicy opracowaną przez siebie trasą zawierającą charakterystyczne obiekty, zabytki itp.
4.	Udzielałem/am się w życiu społeczności związanej z dzielnicą/miejscowością. Samodzielnie lub z zastępem brałem/am udział w organizacji miejscowego wydarzenia (np. dni dzielnicy/miejscowości).
****	Zna słabe i mocne strony swojej dzielnicy/miejscowości. Zgłębia wiedzę na temat jej historii i dnia dzisiejszego. Oprowadza innych po okolicy, opracowuje materiały ukazujące najważniejsze jej walory. Aktywnie bierze udział w życiu najbliższej okolicy.
1.	Poznałem/am historię swojego regionu. Korzystałem/am z publikacji na temat dzielnicy/miejscowości. Poznałem/am strony i społeczności internetowe związane z dzielnicą/ miejscowością. Opracowałem/am minimum jeden wpis na tych stronach dotyczący walorów przyrodniczych, historycznych lub kulturowych mojej miejscowości/regionu.
2.	Pogłębiłem/am wiedzę związaną z konkretnym tematem/obiektem związanym z moją miejscowością/regionem. Powiększyłem/am swoją biblioteczkę tematyczną dotyczącą tego tematu/obektu.
3.	Opracowałem/am trasę kilkugodzinnej wycieczki i wykonałem/am projekt folderu/miniprzewodnika (w formie strony www/aplikacji/artykułu/broszury itp.).
4.	Przeprowadziłem/am dla kolegów/koleżanek ze swojego środowiska lub przyjezdnych co najmniej jedną wycieczkę opracowaną przez siebie trasą po swojej miejscowości (okolicy), wykazując się znajomością jego historii, zabytków i ciekawych obiektów.
5.	Poznałem/am podstawowe problemy swojej dzielnicy/miejscowości. Wybrałem/am jeden z nich i zwróciłem/am się do odpowiedniej instytucji (np. urzędu gminy, zarządu dróg, straży miejskiej) z prośbą o zaradzenie sytuacji lub samodzielnie (lub z moją jednostką harcerską) rozwiązałem/am problem.

REGIONALISTA/ REGIONALISTKA

Wskazówki dla drużynowego: Dodatkowo zachęcamy, aby przy okazji zdobywania sprawności realizować odznaki – Harcerską Odznakę Turystyczno-Krajoznawczą, odznaki PTTK.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Posiada podstawowe wiadomości na temat swojego regionu.
1.	Dowiedziałem/am się, w jakim regionie mieszkam, skąd się wzięła jego nazwa i z jakimi regionami graniczy. Zaopatrzyłem/am się w mapę regionu. Zaprezentowałem ją na zbiórce zastępu i pokazałem granice mojego regionu.
2.	Znam najważniejsze wydarzenia z historii mojej okolicy/regionu. Odwiedziłem/am miejsce z nimi związane. Opowiedziałem/am o nich swojemu zastępowi.
3.	Wziąłem/wzięłam udział w wycieczce zastępu do miejsca ważnego dla historii lub kultury mojego regionu.
**	Poznaje miejsca cenne przyrodniczo i ważne dla kultury i historii swojego regionu.
1.	Poznałem/am przyrodę regionu: krajobraz, występujące zwierzęta i rośliny, miejsca ochrony przyrody. Z zastępem odwiedziłem/am co najmniej jeden obiekt cenny przyrodniczo w moim regionie.
2.	Byłem/am w muzeum/skansenie itp. przedstawiającym fragment kultury/historii mojego regionu. Wziąłem/wzięłam udział w przygotowanych przez muzeum/skansen aktywnościach np. grze, queście, zajęciach manualnych itp.
3.	Odwiedziłem/am kilka zabytków ważnych dla regionu. Przed lub po wycieczce wyszukałem/am informacje na temat odwiedzanych miejsc.
***	Pogłębia znajomość dziedzictwa kulturowego regionu. Poznaje gwarę/dialekt oraz kuchnię swojego regionu.
1.	Poznałem/am i rozpropagowałem/am wiedzę o wybranej wybitnej osobie związanej z moim regionem (najlepiej taką, która jest mniej znana).
2.	Poznałem/am kulturę regionu, dowiedziałem/am się, jakie grupy etnograficzne/mniejszości narodowe mieszkały w nim kiedyś, a jakie mieszkają teraz. Poznałem/am gwarę/dialekt regionu. Powiedziałem/am w nim kilka zdań.
3.	Przygotowałem/am i przeprowadziłem/am dla zastępu (przy pomocy osoby dorosłej biegłej w tym temacie) warsztaty kulinarne dotyczące kuchni regionalnej.
4.	Odwiedziłem/am co najmniej jedno mniej znane, ale ważne dla regionu miejsce. Rozpropagowałem je np. przez prezentację zdjęć z mojej wyprawy w mediach społecznościowych.
****	Zna najważniejsze zabytki oraz wydarzenia z historii swojego regionu. Aktywnie uczestniczy w życiu regionu. Zaciekawia nim innych.

1.	Poznałem/am najważniejsze wydarzenia z historii regionu. Wykonałem/am na ten temat prezentację multimedialną, którą wykorzystałem/am na zbiorce lub udostępniłem/am w mediach społecznościowych.
2.	Poznałem/am instytucje działające na rzecz regionu. Wziąłem/wzięłam udział w wydarzeniu regionalnym.
3.	Zaplanowałem/am i odbyłem/am wycieczkę tematyczną po regionie. Relację fotograficzną z mojej wyprawy przedstawiłem/am drużynie lub w mediach społecznościowych.
4.	Wykonałem/am co najmniej jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oprowadziłem/am po wybranym obiekcie w regionie. ▪ Pokierowałem/am sporządzeniem informacji o walorach turystycznych okolicy/regionu na podstawie zajęć terenowych i literatury (geografia i historia okolicy, system połączeń komunikacyjnych, przemysł i rolnictwo, obiekty historyczne i przyrodnicze, sztuka, zwyczaje ludowe itp.).

KRAJOZNAWCA/ KRAJOZNAWCZYNI

Wskazówki dla drużynowego: Dodatkowo zachęcamy, aby przy okazji zdobywania sprawności realizować odznaki – Harcerską Odznakę Turystyczno-Krajoznawczą, odznaki PTTK.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Zna najważniejsze regiony w Polsce.
1.	Poznałem/am najważniejsze regiony Polski. Wskazałem/am je na mapie.
2.	Poznałem/am różnice przyrodnicze między regionami w Polsce. Wymieniłem/am kilka parków narodowych i opowiedziałem/am, jakie elementy przyrody chronią, charakterystyczne dla regionu, w którym się znajdują.
3.	Odwiedziłem/am region inny niż mój region zamieszkania. Poznałem/am jego najciekawsze miejsca. Po powrocie przygotowałem pokaz zdjęć i przedstawiłem go w rodzinie lub zastępie.
**	Poznaje swój i inne regiony Polski.
1.	Wskazałem/am różnice między mapami drogowymi, krajobrazowymi i tematycznymi. Skorzystałem/am z różnych map w praktyce, dostosowując mapę do potrzeb.
2.	Uczestniczyłem/am w wydarzeniu związanym z kulturą mojego regionu. Poznałem/am jego gwarę/dialekt, kuchnię i folklor.
3.	Uczestniczyłem/am w co najmniej trzech wycieczkach krajoznawczych w różnych regionach Polski (w tym co najmniej jedną w swoim regionie).

4.	Zlokalizowałem/am na mapie miasta wojewódzkie w Polsce, największe rzeki, jeziora, pasma górskie. Zazaczyłem na mapie miejsca, w których już byłem/am i pokazałem ją rodzinie celem weryfikacji.
***	Korzysta z rzetelnych źródeł na temat dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Polski. Odwiedza ciekawe miejsca w różnych regionach Polski.
1.	Korzystałem/am z Kanonu Krajoznawczego Polski lub innych źródeł rzetelnych informacji o krajoznawstwie. W oparciu o nie zaproponowałem/am miejsca warte odwiedzenia podczas rodzinnego wypadu lub biwaku/rajdu/obozu drużyny.
2.	Zaplanowałem/am i odbyłem/am wycieczkę (wraz z rodziną/drużyną/zastępem) do miejsc ciekawych pod względem historycznym, przyrodniczym lub geograficznym w innym regionie, posługując się mapami i przewodnikami.
3.	Uczestniczyłem/am w wydarzeniu związanym z kulturą innego niż mój regionu. Poznałem/am jego gwarę/dialekt, kuchnię i folklor.
****	Korzysta z wiedzy krajoznawczej. Propaguje wiedzę i wędrowki po Polsce.
1.	Korzystałem/am z literatury/Internetu na temat wybranego regionu Polski. Dowiedziałem/am się, jakie aktywności można uprawiać w różnych regionach Polski. Poznałem/am najważniejsze trasy z nimi związane. Przedstawiłem/am je podczas planowania wyjazdu (biwaku/obozu) wędrowniczego.
2.	Zorganizowałem/am z drużyną/zastępem wyjazd, odpowiadałem za dobór trasy, bogatej w miejsca cenne pod względem historycznym, kulturowym i przyrodniczym.
3.	Odwiedziłem/am kilka miejsc na szlaku tematycznym w danym regionie np. Szlak Zabytków Techniki, Zamków Gotyckich, Cysterski, Piastowski.

ŁAZIK

Wskazówki dla drużynowego: brak.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Bierze udział w całodziennych wędrowkach pieszych. Jest przygotowany do wycieczki zarówno pod względem podstawowej wiedzy, jak i ekwipunku.
1.	Przeszedłem/przeszłam samodzielnie lub z zastępem zaplanowaną trasę o długości co najmniej 6 km w terenie pozamiejskim, ubierając się stosownie do warunków terenowych i pogodowych, zabezpieczając się przed przegrzaniem, przemoczeniem oraz otarciem stóp.
2.	Dotarłem/am pieszo do wskazanego punktu, korzystając z mapy.
3.	Skompletowałem/am niezbędną część ekwipunku turystycznego (dobre buty do wędrowki w każdą pogodę, kurtkę przeciwdeszczową, plecak, kompas).
4.	Przed wyruszeniem na wędrowkę przypomniałem/am pozostałym uczestnikom zasady bezpiecznego poruszania się po drogach.

**	Początkujący turysta, potrafi przetrwać trudy wędrówki.
1.	Uczestniczyłem/am w co najmniej dwóch kilkudniowych wycieczkach pieszych w terenie nizinnym. Nauczyłem/am się korzystać z oznakowanych szlaków turystycznych. Co najmniej raz zaplanowałem całodzienną trasę uwzględniając szlaki.
2.	Prawidłowo spakowałem/am plecak, zabierając tylko rzeczy przydatne na wyprawie.
3.	Wskazałem/am na mapie trasy trzech ostatnich wędrówek przebytych z zastępem/drużyną.
4.	Uczestnicząc w wycieczkach i rajdach, zawsze zachowałem/am pogodę ducha, mimo trudów wędrowania.
***	Swobodnie porusza się i nocuje na łonie natury, dbając o zachowanie jej stanu.
1.	Poznałem/am zasady bezpiecznego marszu (tempo, odpoczynek, maksymalne obciążenie, przepisy ruchu drogowego). Pilnowałem/am przestrzegania tych zasad przez zastęp.
2.	Spędziłem/am co najmniej dziesięć dni na wycieczkach, przemierzając pieszo szlaki nizinne.
3.	Współorganizowałem/am wędrówkę/biwak zastępu (drużyny). Kierowałem noclegiem, przygotowując go, a następnie likwidując bez pozostawienia śladów.
4.	Przeszedłem/przeszłam samodzielnie lub na czele patrolu założoną trasę o długości minimum 5 km po zmroku, orientując się według mapy i kompasu.
****	Odbywa dłuższe wędrówki w zróżnicowanym terenie. Potrafi zorganizować wędrówkę.
1.	Odbyłem/am co najmniej pięć samodzielnych wypraw w promieniu kilku kilometrów od miejsca zamieszkania oraz co najmniej jedną dalszą wyprawę poza swój region (niekoniecznie samodzielną).
2.	Nocowałem/am w lesie bez namiotu, a także w nieznannej miejscowości, korzystając np. ze schroniska.
3.	Zorganizowałem/am dla drużyny wycieczki o różnej tematyce, m.in. krajoznawcze, przyrodnicze, historyczne. Zorganizowałem/am i poprowadziłem/am dwie co najmniej dwudniowe wędrówki grupy po zaplanowanym przez siebie szlaku, pod opieką pełnoletniego opiekuna.
4.	Skompletowałem/am ekwipunek przydatny w długich wędrówkach pieszych (np. namiot, tarp, hamak, lekki śpiwór, plecak, sprzęt do gotowania, ubiór, uniwersalne oświetlenie, itp.).

TURYSTA GÓRSKI/ TURYSTKA GÓRSKA

Wskazówki dla drużynowego: Dodatkowo zachęcamy, aby przy okazji zdobywania sprawności realizować odznakę górską GOT oraz projekty takie jak: Korona Gór Polski.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Ma świadomość jak bezpiecznie poruszać się po szlakach górskich. Przygotowuje ekwipunek oraz ubrania adekwatne do warunków terenowych i pogodowych.

1.	Dowiedziałem/am się: jak bezpiecznie wędrować po szlaku, co zrobić w przypadku nagłego załamania pogody (nagła burza, mgła, itd.), spotkania dzikich zwierząt (niedźwiedzia, żmii) i jak wezwać pomoc w górach. Przedstawiłem/am to swojemu zastępowi.
2.	Zdobyłem/am co najmniej 2 szczyty górskie, scharakteryzowałem/am je z uwzględnieniem elementów przyrody oraz mieszkających tam zwierząt.
3.	Spakowałem/am plecak na całodniową wycieczkę górską, pamiętając o zmienności pogody i aktualnej porze roku. Mój strój odpowiadał aktualnym warunkom pogodowym.
4.	Poruszałem/am się po górach z uwzględnieniem szlaków. Wyznaczyłem/am drogę szlakiem górskim na podstawie mapy.
***	Regularnie uprawia turystykę górską latem, rozwija swoje umiejętności. Kompletuje odpowiedni strój oraz sprzęt do turystyki górskiej.
1.	Zapoznałem/am się z publikacjami dotyczącymi wybranych pasm górskich (np. przewodniki, strony internetowe). Zachęciłem/am członków mojej drużyny do wspólnego lub indywidualnego wyjazdu w te miejsca.
2.	Zdobyłem/am co najmniej 7 szczytów górskich, poznałem ich specyfikę przyrodniczą.
3.	Skompletowałem/am część ubrań oraz sprzętu turystycznego (np. kijki trekkingowe, raczki, stuptuty, buff, softshell, odpowiednie spodnie, kurtkę, buty, plecak, kompas, mapę).
4.	Uczestniczyłem/am w wędrowce górskiej trwającej minimum 2 dni. Spędziłem/am co najmniej dziesięć dni na całodniowych wyprawach górskich. Podczas wędrowki zapoznałem się z tłem historycznym i kulturą odwiedzanego regionu.
****	Potrafi bezpiecznie poruszać się po szlakach górskich. Planuje i organizuje wycieczki górskie.
1.	Wykonałem/am jedno z poniższych zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ uczestniczyłem/am w co najmniej jednym obozie wędrownym w górach; ▪ nocowałem/am w trzech różnych schroniskach górskich w czasie jednej wędrowki.
2.	Zdobyłem/am co najmniej 2 szczyty (w różnych pasmach górskich) powyżej 1300 m n.p.m.
3.	Zaplanowałem/am dwudniową wycieczkę turystyczną w góry z uwzględnieniem mapy, noclegu górskiego, czasu przejścia oraz możliwości fizycznych uczestników, a także minimum dwóch miejsc istotnych historycznie bądź kulturowo, o których zostanie, podczas wycieczki, opowiedziana gawęda.
4.	Zorganizowałem/am prelekcję na temat swojej wędrowki/wędrowek w górach dla drużyny/klas/klubu wspinaczkowego, itp. z wykorzystaniem zdjęć, map, fachowej literatury itp. (ewentualnie dłuższa relacja w mediach np. społecznościowych).

WYGA GÓRSKI

Wskazówki dla drużynowego: brak.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
****	Bezpiecznie porusza się po szlakach w górach w warunkach zimowych.
1.	Wykonałem/am co najmniej <u>jedno z poniższych zadań</u> : <ul style="list-style-type: none">▪ spędziłem/am minimum 1 noc w warunkach zimowych w górach w namiocie, igloo, jamie śnieżnej odpowiednio zabezpieczając się przed zimnem,▪ sprawnie chodziłem/am w rakach w różnym terenie (mikstowym, śnieżnym, lodowym) oraz posługiwałem/am się czekaniem przy hamowaniu upadku oraz samoasekuracji,▪ przeszedłem/am trasę via ferrata.
2.	Zdobyłem/am co najmniej 3 szczyty powyżej 1300 m n.p.m. w tym co najmniej jeden zimą i co najmniej jeden powyżej 1500 m n.p.m.
3.	Zdobyłem/am 3 szczyty górskie w warunkach zimowych. Zapoznałem/am się z komunikatem lawinowym przed wyruszeniem na wędrowkę, jeśli była taka potrzeba, oraz dobrałem/am właściwy sprzęt turystyczny.
4.	Wykonałem/am <u>jedno z poniższych zadań</u> : <ul style="list-style-type: none">▪ uczestniczyłem/am w festiwalu górskim lub spotkaniu, np. Przeglądzie Filmów Górskich, Kolosach, itd.▪ zorganizowałem/am spotkanie z taternikiem/alpinistą/himalaista dla wędrowników z mojego środowiska.

KAJAKARZ/ KAJAKARKA

Wskazówki dla drużynowego: brak.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
**	Dobrze radzi sobie na wodzie. Przestrzega zasad bezpieczeństwa.
1.	Potrafię pływać. Zdobyłem/am kartę pływacką.
2.	Umiejętnie wsiadałem/am do kajaka z brzegu i z pomostu.
3.	Płynąłem/płynęłam co najmniej 5 km kajakiem: utrzymywałem/am kurs, skręcałem/am, cofałem/am się i obracałem/am w miejscu.
4.	Uczestniczyłem/am w całodniowej wycieczce kajakowej, przygotowując wcześniej własne wyposażenie do wyprawy.

5.	Poznałem/am i przećwiczyłem/am przepisy bezpieczeństwa na wodzie, sposoby zachowania się w przypadku przewrócenia kajaka i udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym (postępowanie z tonącym, pierwsza pomoc w przypadku udaru słonecznego i ciepłego, oparzenia, wychłodzenia organizmu).
***	Uczestniczy w sptywach kajakowych.
1.	Przebyłem/am co najmniej dwa szlaki kajakowe, stosując się do śródlądowego prawa drogi.
2.	Podczas sptywu umiejętnie oceniłem/am stan wody, nurt, mieliznę i głębię. Do wniosków płynących z oceny sytuacji dostosowałem/am swoje zachowanie na wodzie. Pokonywałem/am przeszkody takie jak zwalone drzewa, mielizny, jazy.
3.	Ćwiczyłem/am z powodzeniem wchodzenie do kajaka z wody.
4.	Współorganizowałem/am wycieczkę wodną, przygotowując apteczkę, ekwipunek i wyposażenie kajaka lub łodzi, planując zaprowiantowanie stosownie do warunków zaopatrzenia na trasie.

ROWERZYSTA/ ROWERZYSTKA

Wskazówki dla drużynowego: Dodatkowo zachęcamy do zdobywania Kolarskiej Odznaki Turystycznej PTTK.

	Idee i zadania kolejnych poziomów trudności:
*	Zna zasady użytkowania roweru, jego konserwacji oraz poruszania się po drodze. Bierze udział w krótkich wycieczkach rowerowych.
1.	Poznałem/am i zademonstrowałem/am podstawowe zasady bezpiecznego poruszania się pojazdu jednośladowego po drodze (prawostronny ruch, zakaz jazdy po chodnikach, prawidłowe oświetlenie roweru oraz właściwy ubiór rowerzysty).
2.	Rozróżniłem/am poszczególne części roweru, umyłem/am go. Dowiedziałem/am się, gdzie znaleźć pomoc w razie awarii. Przygotowałem/am rower i ekwipunek do wyprawy (światła, koła, apteczka, mapa).
3.	Wziąłem/wzięłam udział w przynajmniej 2 wycieczkach rowerowych.
4.	Poznałem/am ścieżki/szlaki rowerowe w pobliżu miejsca mojego zamieszkania, zaplanowałem/am i wykonałem/am bezpieczny przejazd za pomocą tych ścieżek/szlaków do punktu odległego o kilka kilometrów.
**	Porusza się rowerem po drogach publicznych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa. Bierze udział w dłuższych wycieczkach rowerowych. Wykonuje proste naprawy swojego roweru.
1.	Poznałem/am i zademonstrowałem/am różnice pomiędzy wymijaniem, omijaniem i wyprzedzaniem oraz znam zasady pierwszeństwa przejazdu (m.in. na skrzyżowaniach).

2.	Wyregulowałem/am hamulce, zmieniłem/am dętkę. Przygotowywałem/am się do wypraw rowerowych na podstawie ustalonego harmonogramu, regularnie trenując jazdę.
3.	Wziąłem/am udział w przynajmniej 3 rajdach rowerowych lub wycieczkach trwających przynajmniej 6 godzin.
***	Propaguje turystykę rowerową wśród swoich znajomych z zastępu/drużyny. Opisuje swoje wyprawy. Bierze udział w wyprawach rowerowych z nocowaniem. Organizuje wycieczki rowerowe. Regularnie wykonuje przeglądy swojego roweru.
1.	Wyregulowałem/am przerzutki i szprychy oraz zakonserwowałem/am łańcuch.
2.	Wziąłem/am udział w przynajmniej 1 dwudniowej wyprawie rowerowej z nocowaniem.
3.	Przedstawiłem/am dziennik swoich wypraw lub inne materiały (fotografie, szkice, rysunki, itp.) dotyczące historii, osobliwości przyrodniczych i geologicznych zwiedzanych na rowerze miejscowości.
4.	Zorganizowałem/am zbiórkę dla zastępu lub drużyny popularyzującą turystykę rowerową, najlepiej w formie wycieczki całodniowej lub z biwakowaniem, uwzględniając różnice wzniesień i nawierzchni oraz przygotowanie turystyczne uczestników wyprawy rowerowej.
****	Bierze udział w wyścigach/rajdach rowerowych. Współorganizuje wyprawy rowerowe. Współorganizuje otwarte warsztaty rowerowe.
1.	Wraz z innymi wędrownikami współorganizowałem/am otwarty warsztat rowerowy, dokonując drobnych napraw, sprawdzania sprzętu przed sezonem oraz edukując na temat zasad bezpiecznego kolarstwa.
2.	Wziąłem/wzięłam udział w 3 wyścigach/rajdach rowerowych.
3.	Współorganizowałem/am kilkudniową (przynajmniej 4 dni) wyprawę rowerową. Byłem/am odpowiedzialny/a za jeden z kluczowych aspektów wyprawy (nocleg, nawigacja, żywienie, zaplecze techniczne, pomoc przedmedyczna).
4.	Wykonałem/am jedno z zadań: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wziąłem/wzięłam udział w konsultacjach prowadzonych przez samorządy na temat ścieżek rowerowych i ruchu rowerowego. ▪ Przez co najmniej pół roku współpracowałem/am z organizacją społeczną zajmującą się promocją ruchu rowerowego.